

Danuta Lech-Kirstein

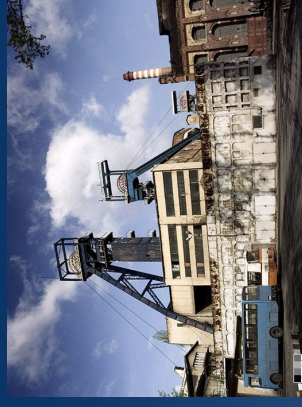
SŁOWNIK GWAR ŚLĄSKICH

**TOM VIII
(DOZNAĆ (SIĘ)-ĘDYK)**

Redaktor naukowy
Bogusław Wyderka

PAŃSTWOWY INSTYTUT JĘZYKOWY
INSTYTUT ŚLĄSKI W OPOLE
STOWARZYSZENIE INSTYTUT ŚLĄSKI

SŁOWNIK GWAR ŚLĄSKICH

Zróżnicowanie fonetyczne

aptykoř
apatykoř
xaptykoř
ıaptykoř
xaptykos
ıaptykos
xaptykauř
ıaptykouřš
xaptykeuřš

Germanizmy

- FERLOBOWAĆ SIĘ

‘zaręczyć się’ z niem. Verloben.

- FERLEZUNEK *górn.*

1.

‘sprawdzanie obecności górników przed zjazdem do kopalni i po wyjeździe na powierzchnię oraz rozdział czynności przed zmianą’.

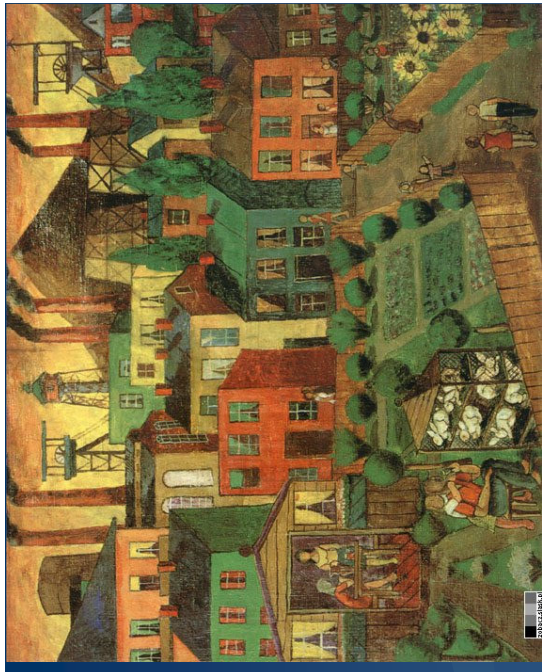
2.

‘biuro, w którym sprawdza się obecność górników i rozdziela się ich po oddziałach’ z niem. Verlesung.

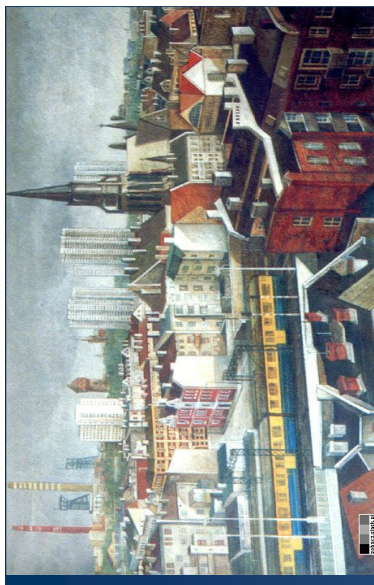

Budowa artykułu hasłowego

1. Hasło
2. Dział form *Formy*
3. Dział znaczeń *Znacz.*
4. Frazeologizmy *Fraz.*
5. Podhasło
6. Pochodzenie wyrazu
7. Synonimy
8. Funkcjonowanie wyrazu

Odrębne hasła:

1. Odmianki słowotwórcze: *mądrala, mędrek.*
2. Pokrewne etymologicznie jednostki: *abzac, obcas.*
3. Homonimy: I. Fest 'święto'. II. Fest 'silny, mocny'.
4. Zróżnicowane formalnie rzeczowniki typu: *glajz, glajza* oraz czasowniki: *gniatać, gnieść.*

Formy

- **GLADIOLA**
- typ **gladijala** *Wojnowice rac* (gladiouła) *Dziergowice koz* (gladiąuła);
- **gladolia** *Bełk ryb*;
- **gradiola** *Bieruń* (*Czarnuchowice*) *tys*; *Kalety* (*Jędrysek*) *tar*; *Kochanowice lub*.

Znaczenie i dokumentacja

■ GŁOWA Znaczą:

- 1. *'część ciała człowieka i większości zwierząt, zawierająca mózg i narządy zmysłów'.*
- 2. *'część drewnianego koła wozu konnego, w której umocowane są szprychy; piasta'.*
- 3. *'górną część narzędzi, np. siekiery, topora, wideł, bijaka, dzierzaka'.*
- 4. *'daszkowata część gwoźdźnia lub śruby' ...*
- 15. *'górn. 'część obudowy stalowej na chodnikach'.*
- 16. *'człowiek oceniany ze względu na jego umysłowość'.*

Podhasło

- Głowa królewska
 - *Znacz. 'członek rodziny królewskiej'*
- Głowa rodziny
 - *Znacz. 'człowiek będący na czele rodziny'*
- Głowa murzyna
 - *Znacz. 'gatunek kapusty'*
- Głowy *pl.*
 - *Znacz. 'część łóżka, gdzie spoczywa głowa'.*

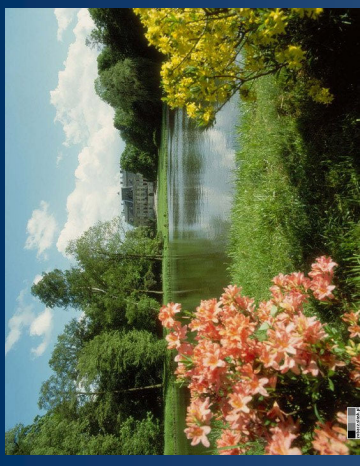
Związki frazeologiczne

- Chodzić jak bez głowy *zob. CHODZIĆ.*
- Co komuś do głowy jednym uchem wlezie, to drugim uchem wylezie *'ktoś nie pamięta czegoś, nie przywiązuje wagi do słów'.*
- Głowa się toczy, w głowie się toczy *'ktoś ma zawrót głowy'.*
- O głowę iść *'mieć dużą wagę'.*
- Po głowie się skrobać *'myśleć o czymś intensywnie'.*

Synonimy

- 'osoba skłonna do płaczu': *becia, beczadło, beczak, beczuła, beczyisko, bekot, bekula, bekulista, bekuła; beklak; beksa-lala; bucz; glabacz; maślak; mazak, maziak, mazioch; piśczek; płaczek, płaksa; ryczek, ryklak, rykot; skrzeczek, skrzekacz, skrzekot, skrzeklak; ślimak, ślimtak; ślimtrak; wrzaskot; zmierzluch.*

Kwalifikatory

- gramatyczne: *przym., nieodm., pl.*
- chronologiczne: *hist.*
- stylistyczne: *ekspr., pej., iron.*
- pragmatyczne: *dziec., przysł., pow., rym.*

